

ЗВІТ

за результатами моніторингового дослідження
обласних політик і програм з питань соціального захисту населення,
зокрема внутрішньо переміщених осіб

Хустська міська територіальна громада
Закарпатська область

Частина 2

2024

Зміст

Терміни та скорочення.....	2
Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Результати огляду місцевих політик та програм у сфері соціального захисту.....	4
<i>Інформація щодо забезпечення виконання заходів місцевих цільових програм підтримки ВПО відповідними фінансовими та організаційними ресурсами.....</i>	4
<i>Інформація про чинні НПА, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.....</i>	6
<i>Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих нормативно-правових актів.....</i>	7
<i>Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, врахування потреб та інтересів.....</i>	8
Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик та програм у сфері соціального захисту.....	8
Рекомендації.....	9

Терміни та скорочення

ВПО — внутрішньо переміщені особи

ІГС — інститути громадянського суспільства

НПА — нормативно-правовий акт

МТГ — міська територіальна громада

ОМС — органи місцевого самоврядування

Вступ

У межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєш Сервісез”» спільно із Радою з питань ВПО при Хустській міській територіальній громаді провели дослідження місцевих політик у сфері соціального захисту населення, які реалізуються у Хустській тергромаді.

В умовах війни Російської Федерації проти України органи державної влади та ОМС області вживають необхідні заходи, спрямовані на забезпечення потреб ВПО, дотримання їхніх прав і свобод під час переселення до регіону. Серед пріоритетних питань — допомога під час евакуації (переїзду) до місць тимчасового та постійного поселення; допомога у розміщенні на території області евакуйованих людей з районів бойових дій та тимчасово окупованих територій; соціальне забезпечення населення; надання гуманітарної допомоги за місцем тимчасового проживання; сприяння адаптації на новому місці проживання.

Проведення даного моніторингу дало змогу оцінити сильні та слабкі сторони політики щодо соціальної підтримки населення. Цей документ може стати основою розроблення та впровадження подальших змін при визначенні пріоритетних заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення, зокрема ВПО.

Станом на 06.06.2024 на території Хустської МТГ зареєстровані 3531 ВПО, зокрема 1335 дітей до 18 років, 1412 людей працездатного віку, 29 безробітних, 605 пенсіонерів, 12 багатодітних родин, 138 людей з інвалідністю.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Оцінка наявності, доступності та впливу місцевих програм і політик у сфері соціального захисту ВПО, а саме виявлення сильних сторін, слабких місць, можливостей для поліпшення якості надання соціальної підтримки ВПО на обласному рівні, подолання викликів, спричинених внутрішнім переміщенням.

Дослідження прагне надати рекомендації щодо оптимізації ресурсів, підвищення доступності та ефективності послуг, а також забезпечення справедливого, інклюзивного, з урахуванням життєвих обставин підходу до задоволення потреб ВПО. Це сприятиме їхній соціальній адаптації та інтеграції, покращенню якості їхнього життя.

Об'єкт дослідження

Місцеві політики та програми у сфері соціального захисту громад Хустської МТГ, спрямовані на ВПО, з акцентом на аналіз механізмів урахування і дотримання їхніх прав та законних інтересів.

Предмет дослідження

1. Чинні місцеві цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, обласні цільові програми підтримки ВПО.
2. Проєкти програм, планів заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення, зокрема ВПО.
3. Чинні НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.
4. Чинні НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, надання додаткових гарантій та пільг.
5. Звіти з виконання місцевих програм і заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення та ВПО.
6. Інші акти та документи (і проєкти), що прямо чи опосередковано спрямовані на захист прав та інтересів або підтримку ВПО.

Завдання дослідження

- Проаналізувати обласні цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку та захист населення, зокрема щодо включення до них ВПО та врахування їхніх потреб.

- Проаналізувати обласні цільові програми (проекти програм, заходів) підтримки ВПО, зокрема щодо дотримання їхніх прав та законних інтересів. Визначити, чи забезпечується виконання заходів обласних цільових програм, спрямованих на підтримку ВПО, відповідними фінансовими та організаційними ресурсами.
- Проаналізувати обласні НПА, спрямовані на соціальний захист населення, надання додаткових соціальних гарантій та пільг, зокрема щодо включення до них ВПО і врахування їхніх потреб.
- Проаналізувати обласні НПА, спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, зокрема щодо дотримання їхніх прав та законних інтересів.
- Визначити потреби у внесенні змін до цільових програм та НПА з метою включення до них ВПО, врахування їхніх потреб та законних інтересів.
- Напрацювати відповідні рекомендації для органів виконавчої влади та ОМС щодо внесення змін і доповнень до чинних місцевих програм та НПА.

Результати огляду місцевих політик та програм у сфері соціального захисту

Інформація щодо забезпечення виконання заходів місцевих цільових програм підтримки ВПО відповідними фінансовими та організаційними ресурсами

За 2023 рік у Хустській МТГ профінансовано виплату соціальної допомоги та пільг на суму 25 932,30 грн.

У громаді діють такі програми:

- Програма підтримки соціально-незахищених верств населення Хустської міської територіальної громади на 2023–2025 рр. (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 16.12.2022 № 1119).
- Програма часткової компенсації медикаментозного забезпечення окремих категорій населення та забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших окремих категорій населення медичними виробами та іншими засобами Хустської міської територіальної громади на 2024–2026 роки

(затверджена Рішенням Хустської міської ради від 22.12.2023 № 1717).

- Програма облаштування місць тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб у Хустській міській територіальній громаді (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 10.02.2023 № 1154).
- Програма облаштування місць тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб у Хустській міській територіальній громаді на 2024 рік (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 22.12.2023 № 1714).
- Програма благоустрою території Хустської міської територіальної громади на 2023–2025 роки, зі змінами (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 05.12.2023 № 1645).
- Міська програма сімейної, гендерної політики, запобігання та протидії домашньому насильству, протидії торгівлі людьми на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 31.05.2021 № 252).
- Програма підтримки обдарованої молоді Хустської міської територіальної громади (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 21.04.2023 № 1244).
- Цільова міська програма «Власний дім» Хустської міської територіальної громади на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 31.03.2021 № 150).
- Регіональна програма «Турбота» щодо посилення соціального захисту громадян на 2022–2024 роки (затверджена Рішенням Закарпатської обласної ради від 02.12.2021 № 464).

На фінансування Програми в обласному бюджеті на 2023 рік передбачено 62 686,00 грн, на 2024-й — 27 384,00 грн.

У 2023 році було заплановане надання за зверненнями матеріальної допомоги 500 ВПО.

Для забезпечення безоплатного харчування ВПО, тимчасово переміщених (евакуйованих) дітей та людей, які перебували у закладах освіти обласного підпорядкування, у 2023-му використано 2249,50 грн, у закладах охорони здоров'я — 80 000,00 грн.

З початку року Комунальна реабілітаційна установа «Обласний центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю» отримала фінансування у сумі 5956,00 грн.

Завданням Центру є здійснення комплексу реабілітаційних заходів, спрямованих на створення умов для всебічного розвитку людей з інвалідністю, які досягли повноліття, та дітей з інвалідністю, а також дітей віком до трьох років (включно), які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності, засвоєння ними знань, умінь, навичок; досягнення і збереження їхньої максимальної незалежності, фізичних, розумових, соціальних, професійних здібностей з метою реалізації особистого потенціалу. Від початку повномасштабної війни Центр надає послуги дітям з інвалідністю, а також місця для проживання сімей, які виховують дітей з інвалідністю з числа ВПО. 2023 року Центр надав послуги 30 людям з інвалідністю з-поміж ВПО.

Інформація про чинні НПА, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг

Розпорядження начальника Закарпатської ОВА «Про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб при Закарпатській обласній військовій адміністрації» (від 01.09.2023 № 780).

Консультативно-дорадчий орган створений для участі у реалізації регіональної політики у сфері забезпечення і захисту прав та інтересів ВПО, сприяння їхній адаптації та інтеграції. Протягом 2023–2024 років відбулося чотири засідання Ради з питань ВПО. Спільно з Центром соціальних служб та ОВА Рада з питань ВПО розробила інформаційний довідник з доступними місцями для тимчасового проживання.

Рішення Хустської міської ради «Рада з питань внутрішньо переміщених осіб при Хустській міській територіальній громаді» (від 31.10.2023 № 1635).

Протягом 2023–2024 років проведено два засідання Ради з питань ВПО.

ОМС області вирішують питання створення консультативних органів у форматі Координаційних рад з питань ВПО індивідуально залежно від низки факторів, які характеризують внутрішнє переміщення до окремої територіальної громади (кількість ВПО, наявність чинних громадських

організацій певного спрямування, наявність проблем з інтеграцією ВПО у громаді, яка їх приймає).

Громадські організації соціального спрямування беруть активну участь у житті громади, сприяють вирішенню нагальних проблем людей з інвалідністю; співпрацюють з підприємствами, установами, іншими громадськими організаціями для вирішення соціально-побутових питань людей з інвалідністю, ВПО, ветеранок і ветеранів війни, питань безперешкодного доступу для маломобільних груп населення, залучення людей з інвалідністю до участі у спільних заходах.

**Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих
нормативно-правових актів**

<i>Область / населений пункт, громада</i>	<i>Всього НПА (зокрема проєктів НПА)</i>		<i>З них за тематикою</i>				
	<i>Регіональні, місцеві програми</i>	<i>Місцеві НПА щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо</i>	<i>Програми щодо підтримки населення</i>	<i>Програми щодо підтримки ВПО</i>	<i>НПА, спрямовані на додаткову підтримку населення</i>	<i>НПА, спрямовані на додаткову підтримку ВПО</i>	<i>Проєкти НПА щодо підтримки ВПО</i>
Закарпатська обл., Хустська МТГ	7	6	13	3	13	3	0

Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів

<i>Область / населени й пункт, громада</i>	<i>Програми та НПА щодо підтримки населення</i>			<i>Програми (зокрема проекти) та НПА щодо підтримки ВПО</i>	
	<i>Всього</i>	<i>З них містять заходи та положення щодо підтримки ВПО</i>	<i>З них потребують внесення змін або доповнень</i>	<i>Всього</i>	<i>З них потребують внесення змін або доповнень</i>
Закарпатська обл., Хустська МТГ	6	3	3	0	0

Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик та програм у сфері соціального захисту

Під час проведення моніторингу було проаналізовано сім обласних програм та шість НПА щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо. Підсумовуючи результати моніторингу, можна дійти висновку щодо широкого переліку заходів, покликаних надавати соціальну підтримку людям, які проживають на території Закарпатської області. Більша частина програм містять заходи, які також спрямовані на підтримку людей з-поміж ВПО.

Основною програмою, в межах якої здійснюється надання соціальної підтримки населенню, є Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023–2025 роки (Розпорядження начальника Закарпатської ОВА від 04.09.2023 № 785). Надання більшості видів допомог за цією Програмою регулюється окремими порядками. Але через відсутність у більшості з них чітко визначеного права людей з-поміж ВПО на отримання допомог може допускати двозначне тлумачення, що створюватиме додаткові труднощі.

Під час проведення моніторингу також було проаналізовано шість місцевих програм щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо у Хустській МТГ. За результатами моніторингу цих програм можна дійти висновку про широкий перелік заходів, спрямованих на соціальну підтримку людей, які проживають на території Хустської МТГ.

Проте більшість місцевих цільових програм, спрямованих на соціальну підтримку деяких вразливих категорій людей, не визначають ВПО як соціально незахищених, не містять положення про поширення дії на ВПО.

Рекомендації

1. Для усунення перешкод в отриманні послуг, пільг, допомог окремими категоріями населення, зокрема ВПО, внести зміни до відповідних місцевих цільових програм, а також до місцевих НПА, які визначають порядок надання послуг, пільг, допомог, компенсацій окремим категоріям населення.

2. З метою забезпечення відповідності положень місцевих НПА чинному законодавству щодо ВПО внести відповідні зміни, спрямовані на включення ВПО до переліку категорій громадян, які мають право на отримання послуг, пільг та допомог окремими категоріями населення.

3. Для посилення соціального захисту ВПО переглянути зміст чинних обласних та місцевих цільових програм, передбачити відповідні заходи, спрямовані на підтримку ВПО.

4. Долучати до розроблення проєктів місцевих програм або інших НПА представників з числа членів Ради з питань ВПО при Хустській міській раді.

5. Створити місцеву програму щодо посилення соціального захисту громадян, зокрема ВПО, на 2024–2026 роки.

6. Створити програму оздоровлення та відпочинку дітей Хустської МТГ на 2024–2026 роки.

7. Розглянути питання щодо повного або частково звільнення ВПО від сплати за адміністративні послуги під час виготовлення паспортів, оскільки багато хто втрачає документи під час евакуації та не має фінансової можливості їх відновити. Зменшення або звільнення від сплати не призведе до значних фінансових втрат громади, але продемонструє повне розуміння громадою ситуації, її залученість до процесу вирішення проблем ВПО, особливо новоприбулих.

Чинна редакція заходу програми / положення НПА	Запропонована редакція заходу програми / положення НПА	Результат запропонованих змін та/або доповнень
<p>Програма благоустрою території Хустської міської територіальної громади на 2023–2025 роки, зі змінами (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 05.12.2023 № 1645)</p>		
<p>П. 2.2.10. Організація і проведення поховань одиноких, невідомих та інших мешканців громади.</p>	<p>П. 2.2.10. Організація і проведення поховань одиноких, невідомих та інших мешканців громади, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку та/або проживають на території громади.</p>	<p>П. 2.2.10. Організація і проведення поховань одиноких, невідомих та інших мешканців громади, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку та/або проживають на території громади.</p>
<p>Програма часткової компенсації медикаментозного забезпечення окремих категорій населення та забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших окремих категорій населення медичними виробами та іншими засобами Хустської міської територіальної громади на 2024–2026 роки (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 22.12.2023 № 1717)</p>		
<p>П. 2. Метою цієї Програми є підвищення рівня соціального захисту окремих категорій населення і поліпшення їх медикаментозного забезпечення, забезпечення медичними виробами та іншими засобами,</p>	<p>П. 2. Метою цієї Програми є підвищення рівня соціального захисту окремих категорій населення і поліпшення їхнього медикаментозного забезпечення, забезпечення медичними виробами та іншими засобами, надання можливості мешканцям</p>	<p>П. 2. Метою цієї Програми є підвищення рівня соціального захисту окремих категорій населення і поліпшення їхнього медикаментозного забезпечення, забезпечення медичними виробами та іншими засобами, надання можливості мешканцям</p>

<p>надання можливості мешканцям Хустської міської територіальної громади, що уклали декларації з сімейними лікарями комунального некомерційного підприємства «Хустський центр ПМСД» Хустської міської ради та лікарями — ФОП, отримати лікарські засоби за рецептами безоплатно або з доплатою відповідно до Національного переліку лікарських засобів.</p>	<p>Хустської міської територіальної громади, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб, що уклали декларації з сімейними лікарями/рями комунального некомерційного підприємства «Хустський центр ПМСД» Хустської міської ради та лікарями/рями — ФОП, отримати лікарські засоби за рецептами безоплатно або з доплатою відповідно до Національного переліку лікарських засобів.</p>	<p>Хустської міської територіальної громади, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб, що уклали декларації з сімейними лікарями/рями комунального некомерційного підприємства «Хустський центр ПМСД» Хустської міської ради та лікарями/рями — ФОП, отримати лікарські засоби за рецептами безоплатно або з доплатою відповідно до Національного переліку лікарських засобів.</p>
<p>П. 3. Основними завданнями Програми є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Часткова компенсація особам, які відносяться до окремих категорій, вартості ліків за рецептами лікарів комунальних некомерційних закладів охорони здоров'я, в т.ч. лікарів — ФОП; • Часткова компенсація забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших окремих категорій населення медичними 	<p>П. 3. Основними завданнями Програми є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Часткова компенсація особам, які відносяться до окремих категорій, (зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб) вартості ліків за рецептами лікарів/рів комунальних некомерційних закладів охорони здоров'я, зокрема лікарів/рів — ФОП; • Часткова компенсація забезпечення людей з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших окремих категорій 	<p>П. 3. Основними завданнями Програми є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Часткова компенсація особам, які відносяться до окремих категорій, (зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб) вартості ліків за рецептами лікарів/рів комунальних некомерційних закладів охорони здоров'я, зокрема лікарів/рів — ФОП; • Часткова компенсація забезпечення людей з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших окремих категорій

<p>виробами та іншими засобами;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Більш повне медикаментозне забезпечення осіб окремих категорій, виходячи із зростаючих економічних можливостей. 	<p>населення медичними виробами та іншими засобами;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Більш повне медикаментозне забезпечення осіб окремих категорій, виходячи із зростаючих економічних можливостей. 	<p>населення медичними виробами та іншими засобами;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Більш повне медикаментозне забезпечення осіб окремих категорій, виходячи із зростаючих економічних можливостей.
---	---	---

Цільова міська програма «Власний дім» Хустської міської територіальної громади на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Хустської міської ради від 31.03.2021 № 150)

<p>Метою Програми є фінансова підтримка громадян у забезпеченні доступним житлом та покращенні існуючого житла, впровадження енергоефективних та енергозберігаючих технологій через надання довгострокових пільгових (під 3% річних) кредитів тим категоріям осіб, які потребують поліпшення умов проживання та мають право на користування таким позиками.</p>	<p>Метою Програми є фінансова підтримка громадян, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку та/або проживають на території громади, у забезпеченні доступним наявного житла, впровадження енергоефективних та енергозберігаючих технологій через надання довгострокових пільгових (під 3% річних) кредитів тим категоріям осіб, які потребують поліпшення умов проживання та мають право на користування таким позиками.</p>	<p>Метою Програми є фінансова підтримка громадян, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку та/або проживають на території громади, у забезпеченні доступним наявного житла, впровадження енергоефективних та енергозберігаючих технологій через надання довгострокових пільгових (під 3% річних) кредитів тим категоріям осіб, які потребують поліпшення умов проживання та мають право на користування таким позиками.</p>
---	--	--

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд “Стабілізаційний Суппорт Сервісес”» у лютому – червні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ “ССС”» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

НАШ САЙТ:

<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:

info@radnyk.org

FACEBOOK:

[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:

[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:

[@SSS_Ukraine](https://www.telegram.com/@SSS_Ukraine)

TWITTER:

[@SSS_Ukraine](https://www.twitter.com/@SSS_Ukraine)